

V I Lenin

Den ideologiska kampen inom arbetarrörelsen

1914

En utomordentligt viktig och betecknande säregenhet för Ryssland efter revolutionen är den djupgående ideologiska vändningen bland de *oppositionella* eller progressiva skikten. Den som glömmer denna säregenhet berövar sig möjligheten att förstå såväl den ryska revolutionen och dess karaktär som arbetarklassens uppgifter i den nuvarande epoken.

Den ideologiska vändningen inom den liberala bourgeoisin består i att en antidemokratisk riktning håller på att bildas (Struve, Isgojev, V. Maklakov öppet, de övriga kadetterna i smyg, ”skamsset”).

Inom demokratin består vändningen i ett oerhört ideologiskt förfall och en oerhörd vacklan såväl bland socialdemokraterna (den proletära demokratin) som också bland socialistrevolutionärerna (den borgerliga demokratin). Till och med demokratins bästa representanter inskränker sig till att begråta förfallet, vacklandet, renegateriet. Marxisterna däremot söker *klass*-rötterna till denna *sociala* företeelse.

Den viktigaste yttringen av detta förfall är likvidatorsriktningen, vilken redan 1908 fick den officiella, av ”samtliga marxister” bekräftade definitionen — ”försök av en viss del av de intellektuella att likvidera” den illegala apparaten och ”ersätta” den med ett öppet arbetarparti. På det senaste officiella mötet av ledande marxister, i vilket representanter för alla ”strömningar” och grupper deltog — i januari 1910 — fanns det inte en enda människa som hade något att invända emot att likvidatorriktningen fördömdes som ett uttryck för bourgeoisins inflytande över proletariatet. Detta fördömande, som samtidigt var en förklaring av likvidatorsriktningens *klass*rötter antogs *enhälligt*.

Sedan dess har mer än fyra år gått, och den massomfattande arbetarrörelsens gigantiska erfarenheter har levererat tusentals bekräftelser på denna värdering av likvidatorsriktningen.

Fakta har visat att såväl marxismens teori som den massomfattande arbetarrörelsens praxis oåterkalleligt gjort upp räkningen med likvidatorsriktningen såsom en borgerlig, arbetarfientlig strömning. Man behöver bara erinra om exempelvis hur tidningen *Severnaja Rabotjaja Gazeta* bara under en månad, mars 1914, smädade den ”illegala pressen” (i numret av den 13 mars) eller demonstrationerna (herr Gorskij i numret av den 11 april), hur Bulkin på ett fullständigt liberalt sätt smädade ”illegaliteten” (*Nasja Sarja* nr 3), hur den sorgligt ryktbare L. Martov i *Nasja Sarjas* redaktions namn på denna punkt fullständigt understödde Bulkin och förfäktade ”uppbyggandet av ett öppet arbetarparti” — man behöver bara erinra om detta för att förstå, varför de medvetna arbetarna *inte kan* göra annat än hänsynslöst fördöma likvidatorsriktningen och fullständigt bojkotta likvidatorerna.

Men här reser sig en ytterst viktig fråga: hur har denna strömning historiskt uppstått?

Den uppstod under den *tjugoåriga* utvecklingen av förbindelsen mellan marxismen och den massomfattande arbetarrörelsen i Ryssland. Före 1894-95 fanns ingen sådan förbindelse. Gruppen ”Arbetets frigörelse” lade endast teoretiskt grundvalen till socialdemokratin och tog det första steget i riktning mot arbetarrörelsen.

Det var först agitationen 1894-1895 och strejkerna 1895-1896 som skapade en fast, oavbruten förbindelse mellan socialdemokratin och den massomfattande arbetarrörelsen. Och *omedelbart* började en ideologisk kamp mellan de två riktningarna inom marxismen: ”ekonomisternas” kamp mot de konsekventa marxisterna eller (senare) ”iskraiterna” (1895-1902), ”mensjevikernas” kamp mot ”bolsjevikererna” (1903-1908), likvidatorernas kamp mot

marxisterna (1908-1914).

Ekonomismen och likvidatorsriktningen är olika former av en och samma småborgerliga, intellektuella opportunist, vilken existerat i tjugu år. Inte bara det ideologiska utan också det personliga sambandet mellan alla dessa former är ett otvivelaktigt faktum. Man behöver bara nämna ekonomisternas ledare, A. Martynov, senare mensjevik, idag likvidator. Man behöver bara hänvisa till ett sådant vittne som G. V. Plechanov, vilken själv på synnerligen många punkter¹ stod mensjevikerna nära men inte desto mindre rentut erkände, att mensjevikerna uppsugit de intellektuella-opportunistiska elementen, att likvidatorerna fortsätter ”ekonomismens” fel och förstör arbetarpartiet.

Den största skadan tillfogas arbetarna av dem som (i likhet med likvidatorerna och Trotskij) kringgår eller förvränger denna tjuguariga historia av ideologisk kamp inom arbetarrörelsen.

Den som är likgiltig för sin rörelses historia, kan inte vara en klassmedveten arbetare. Ryssland är det mest efterblivna, det mest småborgerliga av alla kapitalistiska länder. Därför var det inte av en tillfällighet utan oundvikligt att den *massomfattande* arbetarrörelsen skulle ge upphov till en småborgerlig, opportunistisk *flygel* inom denna rörelse.

Arbetet på att rensa arbetarrörelsen från bourgeoisins inflytande, från ekonomismens och likvidatorsriktningens inflytande har under dessa tjugu år gjort oerhörda framsteg. Nu lägges för första gången ett fast, verkligt proletärt fundament till ett verkligt marxistiskt parti. Alla erkänner, till och med *Pravda*-anhängarnas motståndare måste erkänna — fakta tvingar dem att erkänna! — att *Pravda*-anhängarna utgör den väldiga majoriteten bland de klassmedvetna arbetarna. Det som det marxistiska ”plenium” i januari 1910 erkände *teoretiskt* (likvidatorsriktningen är ”borgerligt inflytande över proletariatet”), det har de klassmedvetna arbetarna under fyra år förverkligat, tilltvingat praktiskt erkännande genom att göra likvidatorerna maktlösa, beröva dem deras poster och förvandla likvidatorsriktningen till en grupp legala opportunistiska litteratörer på sidan om den massomfattande arbetarrörelsen.

Arbetarrörelsen i Ryssland har under dessa två årtiondens idékamp växt och stärkts och oavblåtligt tilltagit i mognad. Den har besegrat ”ekonomismen”: hela det klassmedvetna proletariatets blomma har ställt sig på ”iskraitearnas” sida. Den har i alla revolutionens avgörande moment lämnat ”mensjevikerna” i minoritet: *till och med själve* Levitskij måste erkänna, att arbetarmassorna gått med bolsjevikerna.

Arbetarrörelsen har nu slutligen segrat över likvidatorsriktningen och tack vare detta slagit in på den rätta vägen: en bred kamp upplyst av den marxistiska teorin och generaliserad genom obesurna paroller, den avancerade klassens kamp för mänsklighetens främsta historiska uppgifter.

17 (4) maj 1914.

Publ. i *Put Pravdy* nr 77, 4 maj 1914

¹ Varför talar vi om ”synnerligen många punkter”? Därför att Plechanov intog en särskild ställning och många gånger tog avstånd från mensjevismen: 1. på kongressen 1903 bekämpade Plechanov mensjevikernas opportunist; 2. efter kongressen redigerade Plechanov numren 46-51 av *Iskra*, likaledes mot mensjevikerna; 3. år 1904 förfäktade Plechanov den axelrodskas planen på en zemstvokampanj på ett sådant sätt, att han med tystnad förbigick just dennes viktigaste fel; 4. våren 1905 lämnade Plechanov mensjevikerna; 5. år 1906 efter första Dumans förjagande intog Plechanov en fullständigt icke-mensjevikisk position (se *Proletarij*, augusti 1906); 6. på London-kongressen 1907 bekämpade Plechanov, såsom Tjerevanin berättar, mensjevikernas ”organisatoriska anarkism”. Dessa fakta måste man känna till för att förstå, varför mensjevikerna Plechanov så länge och beslutsamt bekämpade likvidatorsriktningen och avslöjade densamma.